

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ
Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва

Кафедра образотворчого мистецтва та академічних дисциплін

Методичні вказівки до виконання завдання
з живопису для 1 курсу підготовки ОКР «Магістр»

**«Живопис одягненої фігури натурника з
аксесуарами»**

Косів-2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ
Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва

Кафедра образотворчого мистецтва та академічних дисциплін

Методичні вказівки до виконання завдання
з живопису для 1 курсу підготовки ОКР «Магістр»

**«Живопис одягненої фігури натурника з
аксесуарами»**

Автор: Білий В.Д.

Рецензент: *Пиймак Д.Й.* Кандидат мистецтвознавства, старший викладач
кафедри образотворчого мистецтва та академічних дисциплін.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
“ ___ ” _____ 2017 р.

Протокол № _____

Косів-2020

Зміст

ВСТУП _____	4
РОЗДІЛ 1. Мета завдання _____	5
РОЗДІЛ 2. Пошуково-ескізна робота та вимоги до завдання _____	6
РОЗДІЛ 3. Виконання рисунку композиції у вибраному форматі _____	7
РОЗДІЛ 4. Кольорове вирішення постановки _____	8
РОЗДІЛ 5. Моделювання форми кольором, узагальнення та завершення роботи _____	11
ВИСНОВКИ _____	12
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ _____	13
ІЛЮСТРАЦІЇ _____	14

ВСТУП

Живопис одягненої фігури натурника створюється студентом на основі раніше отриманих знань і навичок, де переважає творчий процес, в якому головна мета – створення художнього образу.

Робота над живописом одягненої фігури людини базується на тих вимогах, що й живопис натюрморту чи пейзажу. Грамотне зображення в кольорі створюється в результаті знаходження відповідних у природі кольорових і тональних співвідношень моделі, постійного порівняння розмірів, пропорцій; цільного живописного бачення, вміння підпорядковувати деталі єдиному цілому, загальному колоритові.

Відповідно до навчальної програми з дисципліни „Живопис” тема заняття: „Живопис одягненої фігури натурника з аксесуарами” вивчається на I курсі магістратури в I семестрі. Знання, уміння і навички, набуті при виконанні живопису на попередніх курсах бакалаврату, поглиблюються, удосконалюються і набувають більш вищого якісного рівня.

Під час написання з природи одягненої людської фігури, студенту необхідно виконати досить складну роботу. Він повинен зробити конструктивний аналіз форми, виявити анатомічну будову, дати правильне перспективне зображення форми на площині, правильно витримати живопис у тоні, тобто дати переконливе трактування об'єму й форми.

Щоб надати можливість студентам добре засвоїти систему, принципи і методи виконання поставленого завдання з живопису, складний комплекс роботи необхідно поділити на окремі етапи.

РОЗДІЛ 1. Мета завдання

Завдання: «Живопис одягненої фігури натурника з аксесуарами» виконується на I-му курсі магістратури.

Мета заняття – навчити студентів досягати живописного зображення одягненої фігури з аксесуарами методом тонально-кольорових співвідношень, передавати пропорції, характер, формотворчий образ та цілісність постановки, проявляти рівень фахових знань, отриманих за період навчання в інституті.

Формат: А 1.

Матеріали: папір, гуаш, темпера, олія, акрил.

Освітлення: бокове.

Вирішення: живописне.

РОЗДІЛ 2. Пошуково-ескізна робота та вимоги до завдання

Виконання завдання розпочинається зі створення постановки. Перший важливий етап на цьому шляху – пошуково-ескізна робота, яка може складатись з кольорових короткочасних начерків, графічних композиційних зарисовок із натури, з різних ракурсів (іл. 1-3). Начерк допомагає вибирати та відображати на папері найхарактерніші й типові риси об'єкта споглядання, таким чином, передаючи глибокий зміст натури. Невеликий розмір начерку сприяє виробленню відчуття співвідношень і масштабів, тренуванні визначення пропорцій людського тіла.

Якщо якісь частини форми не видно з місця огляду, потрібно змінити розташування і виконати додаткові ескізи, зробити начерк людини в профіль, у фас тощо. Підсумковий етюд повинен знайти відмінну лаконічність і впевненість у зображенні натури.

Подібні заняття обов'язково проводяться при знайомстві з людською фігурою. Це сприяє розвиткові конструктивного погляду на фігуру і втілення отриманих раніше анатомічних основ.

Вимоги до завдання:

- Уміти знаходити точку зору в роботі, композиційно розташовувати зображення фігури у вибраному форматі, побудувати малюнок на основі знань анатомії фігури людини та законів композиції; визначати основні пропорції, рух та характерні риси конкретної людини; визначати загальний тонально-колористичний настрій постановки, основні колірні й тональні співвідношення, що характеризують «ліплення» форми й умови освітлення.
- Уміти створювати живописний лад постановки за допомогою живописних відношень, підпорядковувати роботу в цілому композиційному центру, маленькі деталі до цілісного вирішення, об'ємну форму з кольором фону; визначати рефлексний зв'язок між кольором рук, тіла, одягу, оточення.
- Уміти використовувати діапазон технічних прийомів та засобів роботи олійними фарбами, гуашшю, темперями, акрилом.

РОЗДІЛ 3. Виконання рисунку композиції у вибраному форматі

Виконання підготовчого рисунку на форматі – це наступний важливий етап при виконанні живопису фігури натурщика. Спочатку треба визначити рух основних мас фігури, співвідношення частин, силует, характер основних форм та ліній складок одягу (іл. 4).

Компонуючи фігуру у вибраному форматі, слід урахувати існуючі засоби вираження композиційного задуму. Композиційне розташування зображення на площині виконує наступні завдання:

1. Виявлення композиційного центру таким чином, щоб відразу звернути увагу до нього, а після огляду інших частин твору знову увага поверталась до композиційного центру;

2. Розподілення зображення таким чином, щоб важливі за замістом частини були відділені одна від одної, але зв'язані з головною частиною композиції – її центром.

Організація елементів зображення в живописі здійснюється за допомогою симетрії, асиметрії, ритму.

РОЗДІЛ 4. Кольорове вирішення постановки

Пристаюючи до живопису, перш за все, треба визначити загальний колорит роботи (іл. 5), який буде відповідати певному настрою, направленню та характеру освітлення. Кольорові й тональні відношення в живописному творі пропорційні натурним кольоровим і тональним відношенням, але вони відображають реальність у складній, опосередкованій багатьма факторами формі. Це й індивідуальні особливості бачення, і кольоросприйняття, і стилістичні особливості творчої манери виконання кожного художника, і потреби творчого задуму.

Спочатку студент виконує підмальовок узагальнено, не завантажуючи поверхню фарбою, працюючи великим пензлем, прокладаючи лише основні кольори. При цьому краще починати з тінювих місць, але неодмінно визначати їхнє співвідношення з освітленими ділянками. Прописуючи великі кольорові плями, треба виявляти загальний силует фігури. Кольорові відношення між натурою й фоном залежать від характеру освітлення та творчого задуму автора, від того, яке оточення він вирішив створити для вирішення композиції.

Прописуючи фон, треба враховувати, що поряд з освітленою частиною натури він буде темніший, ніж поряд із тінювою, – у силу одночасного тінювого контрасту.

Безпосередньо, кольорові відношення залежать від середовища, від умов освітлення та загального кольорового вирішення. Корисно відмітити з досвіду багатьох художників про те, що чоло часто має охристі відтінки, ніс – ліловаті, щоки та вуха – червоні, шия – охристо-жовті, а грудна клітка, порівняно з шиєю, – дещо рожеві відтінки. Також варто звернути увагу на вплив кольору одягу на відкриті ділянки тіла.

Після етапу підмальовки студент приступає до подальшого вирішення кольором форми голови, торса, рук і конкретизації живописних відношень (іл. 6). Живопис ведеться по всій поверхні роботи, або частинами тоді, коли кожна частина зводиться до певного завершення. Нижню частину

постановки бажано прописати узагальнено. Вирішуючи задачу виявлення форми кольором, потрібно передати індивідуальну характеристику натури, її рух в умовах певного освітлення. При цьому не можна писати дрібні деталі, не зазначивши спочатку велику форму.

Знайшовши взаємовідношення освітлених і тіньових мас поміж собою, потрібно виявляти більш ретельно освітлені ділянки, півтони, тіні, рефлекси. Тіньові ділянки малюються без білил, а освітлені – корпусно. При цьому, працюючи над будь-якою частиною, потрібно старатися не впускати з виду цілого, роботу вести послідовно, відштовхуючись від великої форми.

Очі малюють ближче до завершення роботи, проте виявити форму ока, очної впадини потрібно під час живописної прописки великим пензлем.

Кисті рук намічають спочатку узагальнено, підібравши при цьому сполучення фарб і основні світло-кольорові відношення. Прописуючи деталі, які знаходяться в тіні не потрібно деталізувати їх дуже ретельно, тому що тінь пом'якшує контури, і ретельно промодельована деталь може здаватись дуже різкою.

У подальшій роботі необхідно точніше передати кольорові відношення натури, поступово виявляючи її характерні особливості. Можливо, у процесі роботи виявиться, що якісь фрагменти дуже роздроблені, випадають із загальної цілісності, то в такому випадку потрібно або пом'якшити контраст, або знайти підтримку роздробленій частині в інших ділянках роботи.

Важливе значення має живописне рішення костюму, його форма, колір, пластика, декор, а також його колористичний зв'язок з оточенням. Вирішення костюму, виявлення його форми через кольорово-тональні відношення, вирішення орнаментальної драперії – важливий аргумент у вирішенні завдання. Студенту необхідно вирішити характер костюму, його взаємозв'язок із образом, що створює своєрідність пластики костюму, ритму складок для передачі руху фігури та її окремих частин. Важливий відбір характерних, важливіших складок, в освітленій частині фігури виконуються

більш контрастно й об'ємно. Зображення орнаментів на драпіровках має підпорядковуватись формі складок, характеру структури тканини.

Для виконання головного завдання – вирішення фігури в просторі необхідно знайти сюжетний взаємозв'язок поміж фігурою та оточуючими її предметами. Задній план повинен бути не складний, але цікавий, а також – важливим елементом композиції у завданні “Живопис одягненої фігури натурника з аксесуарами”.

Працюючи над живописним вирішенням, необхідно постійно пам'ятати про кольоровий взаємозв'язок усіх складових композиції, про загальне джерело освітлення, загальну кольорову гаму та стилістику вирішення завдання.

РОЗДІЛ 5. Моделювання форми кольором, узагальнення та завершення роботи

Завершення роботи – процес складний та відповідальний. Він складається з етапу деталізації, на якому потрібно більш ретельно проробити елементи першого плану, вирішити стилістичні характеристики обличчя, волосся, одягу, предметів, аксесуарів, елементів оточення. Обличчя й руки завжди потрібно зображувати більш уважно ніж аксесуари та фон. У процесі роботи необхідно постійно піклуватись про цілісність великих мас, співвідношень у тоні й кольорі, виявляти найхарактерніше.

Після розробки деталей потрібно довести етюд до тональної, кольорової та стилістичної цілісності – узагальнити: поєднати кольором чи тінню дрібні деталі одягу, посилити чи списати дуже яскраві плями кольору, уточнити малюнок, узгодженість частин та цілого, вплив освітлення на колористичну єдність та емоційну виразність зображення (іл. 7).

Не слід розуміти узагальнення як виключення із зображення деталей, дрібниць. Деталі мають допомогти розкриттю образу, збагатити виразність роботи, глибше розкрити її настрій. Таким чином, деталям потрібно приділяти не менше значення ніж узагальненню. На цьому етапі важливо здійснювати свідомий відбір основного, й більш ретельно його трактувати, дотримуючись при цьому загальної стилістики образу.

У процесі роботи студенти реалізують свій хист, знання, навички живописної довготривалої роботи, своє вміння бачити прекрасне навколо себе, творити за законами краси, проявляти художній смак і творчу індивідуальність.

ВИСНОВКИ

Методична послідовність у роботі над живописом одягненої фігури натурника повинна строго дотримуватись, адже її порушення уповільнює засвоєння навчального процесу. Виконання живопису, поза всякою системою, не дає можливості студентові засвоїти навички від побудови реалістичного малюнка до моделювання форми кольором і зрозуміти ті правила, які виробила живописна практика великих художників. Не можна пропускати окремі етапи в роботі над живописом. Наприклад, не знайшовши основних тональних і кольорових співвідношень переходити до прорисовування деталей; не зрозумівши конструкції предмета, переходити до передачі фактури. Студент зобов'язаний закріпити послідовні стадії навчального живопису одягненої фігури людини, оскільки кожна попередня стадія входить у складову частину наступної.

Отже, в академічному живописі зображення одягненої фігури натурника слід розпочинати із загальної характеристики завдання, далі поступово перейти до деталей і знову повернутися до загальної форми, інакше кажучи, пройти шлях від загального через детальне вивчення натури до цілісного зображення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеев С. О колорите / С. Алексеев. — М. : Изобразительное искусство, 1974. — 176 с.
2. Беда Г. Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись. Композиция / Г. Беда. — М. : Просвещение, 1981. — 240 с.
3. Волков Н. Композиция в живописи / Н. Волков. — М. : Искусство, 1977. — 263 с.
4. Волков Н. Цвет в живописи / Н. Волков. — М. : Искусство, 1985. — 320 с.
5. Виннер А. Как пользоваться акварелью и гуашью / А. Виннер. — М. : Искусство, 1951. — 54 с.
6. Горбенко А. Акварельная живопись для архитекторов / А. Горобенко. — К. : Будівельник, 1991. — 72 с.
7. Дрю Ж.-М. Ломая стереотипы / Ж.-М. Дрю. — М. : Питер, 2003. — 272 с.
8. Зайцев А. Наука о цвете и живопись / А. Зайцев. — М. : Искусство, 1986. — 158 с.
9. Кальнинг А. Акварельная живопись. Краткое руководство / А. Кальнинг. — М. : Искусство, 1968. — 76 с.
10. Киплик Д. Техника живописи / Д. Киплик. — М. : Сварог и К, 2002. — 503 с.
11. Школа изобразительного искусства. В девяти выпусках. Выпуск I / [М. Манизер, В. Серов, П. Сысоев, М. Алексич, А. Кузнецов]. — М. : Издательство академии художеств СССР, 1960. — 192 с.
12. Павлов В. Сучасна українська акварель / В. Павлов. — К. : Мистецтво, 1978. — 40 с.
13. Савицкий Г. Молодым художникам о мастерстве / Г. Савицкий. — М. : АХ СССР, 1952. — 47 с.
14. Техніка акварельного живопису : практикум / Г. О. Кузьміна. — К. : НАУ, 2012. — 72 с.
15. Фельдман В. А. Искусство акварельной живописи / В. А. Фельдман. — К. : Мистецтво, 1967. — 52 с.

ІЛЮСТРАЦІЇ

Іл. №1

Лл. №2

Ил. №3

Лл. № 4

Лл. № 5

Лл. № 6

Лл. № 7

Ил. №8